

Митрополит будимпештански и мађарски Иларион: „Ватикан попустио пред либералима у питању о истополним паровима“

Сектор за информисање ОСЦП-а, 20.02.2024. Његова Светост Патријарх московски и целе Русије Кирил разматра закључак Синодалне библијске теолошке комисије о католичкој декларацији „*Fiducia supplicans*“. Декларација коју је недавно усвојила Конгрегација за доктрину вере Римокатоличке Цркве тиче се благослова невенчаних хетеросексуалних заједница и истополних парова. О овој резонантној теми, дијалогу са католицима, као и „папским“ тежњама Цариградске Патријаршије и храмовима Руске Православне Цркве у Мађарској говорио је председник Синодалне библијске теолошке комисије, митрополит будимпештански и мађарски Иларион у ексклузивном интервјуу за РИА Новости.

– Владико Иларионе, како комисија коју предводите разматра декларацију „*Fiducia supplicans*“?

– Проучили смо овај документ према заповести Његове Светости Патријарха московског и целе Русије Кирила. Одржали смо пленум Синодалне библијске теолошке комисије и имао сам прилику да резултате пленума лично представим Његовој Светости Патријарху.

– Зашто је Руска Православна Црква уопште преузела на себе разматрање ове декларације, будући да је то интерни документ Римокатоличке Цркве?

– Зато што имамо дијалог са Католичком Црквом, сарадњу. Сматрали смо да је наша дужност да одговоримо на тако радикалну иновацију.

– Постоји много различитих тумачења декларације. Једни кажу да је то међукорак ка венчању истополних парова, други кажу да документ отвара могућност људима да добију помоћ од Цркве, поред осталог, и у борби против својих страсти, да они који долазе буду редом благословени, да се не допушта имитација свадбе. Какво је Ваше мишљење?

– Декларација „*Fiducia supplicans*“ је недвосмислено изазвала веома негативну реакцију наше комисије. Једногласно смо мишљења у томе да овај документ одражава веома озбиљно одступање од хришћанских моралних норми. Рекли сте да се благослов може обављати редом, али заправо тога нема у документу. Документ управо говори о благослову парова, при чему се помињу две категорије парова. Једну чине парови који су у такозваној несређеној ситуацији. Односно, ради се о мушкарцу и жени који живе у ванбрачној или грађанској заједници. У Католичкој Цркви има доста таквих ситуација, јер је процес развода веома сложен и тешко је, готово немогуће, добити благослов Цркве за развод. А друга категорија особа о којима се говори у документу су истополни парови. И тако се и према једнима и према другима примењују исти критеријуми.

– По оцени комисије, шта је овде главна противречност са хришћанством?

– О истополним паровима се говори као о људима којима је за исцељење и уздизање потребан благослов Цркве. То јест, можете их благословити у пару, а не сваког појединачно. Да, декларација изражава, више пута и у различитим облицима, забринутост да се такви благослови не ритуализују, да буду спонтани и да споља не личе на венчање. Због те бриге нуде се разне конкретне препоруке како да се такви благослови разликују од венчања. Документ имплицира да учење Цркве о браку као заједници мушкарца и жене, отвореној за рађање, остаје непромењено. Но, у исто време, ова пракса благосиљања истополних парова, са наше тачке гледишта, у радикалној је супротности са хришћанским моралним учењем.

– Можете ли детаљније да објасните?

– Документ ништа не говори, на пример, о тајни Исповести, покајању или борби против греха. Односно, пастирска помоћ, која се пружа људима у несређеној ситуацији или у истополној заједници, према овом документу, уопште не подразумева да, на пример, свештеник овим људима говори о грешности њиховог начина живота. То се посебно односи, наравно, на истополне парове. И уопште, реч „грех” у овом документу се помиње више пута, али искључиво у контексту мисли да људски греси не могу превазићи љубав Божију, да Божија милост делује упркос нашим гресима. А оним људима који долазе по благослов управо као пар не нуди се ни покајање, ни исправљање начина живота.

– Зашто је онда, по Вашем мишљењу, Католичка Црква усвојила такав документ о признању ванбрачних заједница и венчања истополних парова?

– Не мислим да се може говорити о венчању истополних парова, јер је до сада декларисано да учење Католичке Цркве о браку као заједници мушкарца и жене остаје непромењено.

Међутим, видимо шта се дешава у протестантским заједницама: све је почело од истог, од неких неритуализованих, спонтаних благослова, а онда су у неким протестантским заједницама једноставно увели ритуал благосиљања истополних парова. Не мислим да ће Католичка Црква доћи до тога, али све се ово доживљава као веома опасан сигнал и уступак руководства Католичке Цркве оним либералним круговима који покушавају да диктирају свој план рада.

– Рекли сте да је то „уступак руководства“, али како су католички свет у целини, свештеници и парохијани реаговали на овај документ, шта знате о томе?

– Декларација је већ изазвала веома контроверзну реакцију у католичком свету. Наравно, одобрили су је и радовали су јој се разни геј активисти и представници сексуалних мањина. Али, на пример, локалне структуре Католичке Цркве у неким случајевима отворено су се противиле овој декларацији.

– У којим земљама се то догодило?

– Мађарска бискупска конференција одлучила је да благослов истополних парова није могућ ни под којим условима. Документ неће бити примењен у Мађарској. И, такође, на пример, у Нигерији,

Казахстану и Белорусији. Мислим да то дефинитивно неће бити спроведено у афричким земљама. Тачније, овај документ је већ створио озбиљну поделу унутар саме Католичке Цркве.

– Шта ће надаље бити са документом о документу, резултатима разматрања Синодалне библијске теолошке комисије Ватиканске декларације?

– Синодална библијска теолошка комисија увек ради по заповести Његове Светости Патријарха или Патријарха и Светог Синода. Када припремамо неки текст дајемо га Патријарху, а затим Његова Светост одлучује о његовој будућој судбини. Или се тај документ објављује, или се објављује са амандманима, или постаје основа за неке одлуке, радње, писма...

– Какву реакцију католика очекујете на закључак комисије Руске Цркве?

Не бих желео да предвиђам реакцију, али ми смо урадили свој посао. Наша комисија се зове библијско-теолошка и скренули смо пажњу да ту нову праксу никако не можемо оправдати Светим Писмом, јер Свето Писмо изражава потпуно недвосмислен поглед на истополну заједницу. Скренули смо пажњу да, са наше тачке гледишта, ове нове одлуке Католичке Цркве противрече основним хришћанским моралним нормама.

Прешли смо свој део пута. Тешко ми је да предвидим каква ће бити будућа судбина документа комисије, а каква ће бити реакција поводом њега у Католичкој Цркви у случају да буде објављен. Но, већ видимо реакцију у Католичкој Цркви и у свету о самој декларацији (*Fiducia supplicans* – прим.ур.).

– Како све то утиче на данашњи однос Руске Православне Цркве и Римокатоличке Цркве? Да ли се тренутно спремају нека заједничка мировна залагања, нарочито у домену решавања ситуације у Украјини?

– Не знам ништа о томе. И када је Папа Фрања прошле године долазио у Будимпешту и када сам се састао са њим, нисмо разговарали о томе. Истина, када је Папа летео авионом из Мађарске новинари су га питали о чему је разговарао са премијером Орбаном и митрополитом Иларионом. Он је одговорио: „Наравно да нисмо причали само о Црвенкапи.“ Мислим да је Папа ипак имао у виду, пре свега, господина Орбана, са којим је, наравно, разговарао о политичким питањима. Са мном није разговарао о политичким темама.

– А „Црвенкапа“ је само шала?

- Да, метафора. Вероватно је то значило да се говорило о озбиљним стварима.

– Више пута сте истицали да цариградски Патријарх претендује на улогу „Папе“ у православном свету. Како бисте прокоментарисали извештаје да је ове недеље вратио чин протојереју Алексију Уминском, који је лишен чина у Руској Цркви због кршења свештеничке заклетве – одбијања да испуни Патријаршијски благослов читања молитве за Свету Русију у којој је молитва за победу?

- Претходни пројекат Синодалне библијске теолошке комисије била је израда детаљног документа о новој еклесиологији Цариграда, тј. о новинама у учењу о Цркви. Оне, по нашем мишљењу, веома озбиљно одступају од православног Светог Предања и заправо представљају покушај да се Православној Цркви у универзалним размерама наметне нови модел управљања, сличан оном који постоји у Католичкој Цркви. Наш документ се зове „О изобличавању православног учења о Цркви у делима јерархије Цариградске Патријаршије и говорима њених представника“ (*одобрен на Архијерејском Сабору 2023. – прим.ур.*)

У том документу показујемо да су вековима православни Патријарси, поред осталих и цариградски, у полемикама са католицима, бранили становиште да су Помесне Православне Цркве међусобно равноправне, да не може постојати једна земаљска глава целе Васељенске Цркве. Али ти конкретни поступци које спроводи цариградски Патријарх Вартоломеј, нарочито око легализације украјинског раскола, враћања чиновна онима који су га из неких разлога изгубили, представљају радње које произилазе из његове нове доктрине. Уосталом, Цариград се сада проглашава за врховни апелациони суд.

Тачније, неки клирик неке Помесне Цркве, незадовољан одлуком свог Свештеноначалства, сада може да се обрати Цариграду, а Цариград ће донети одлуку по свом нахођењу. Штавише, тај клирик може територијално остати у истом положају, као што је био случај у Литванији, када је Цариград „вратио чин“ свештенослужитељима који су га изгубили, а они су и даље у Литванији. На основу њих сада је створена паралелна структура Цариградске Патријаршије у Литванији, у моменту када је ова држава део канонске територије Руске Православне Цркве.

– Испада да документ „О искривљавању православног учења о Цркви у делима јерархије Цариградске Патријаршије“, који је усвојен прошле године, још није уразумио противнике?

– Нисмо замишљали да ће тај документ да уразуми јерархе Цариградске Патријаршије. Али, прво, морали смо да припремимо тај документ за нашу унутрашњу употребу, да би сви у Цркви јасно разумели зашто је дошло до прекида (*општења са Цариградском Патријаршијом – прим.ур.*), и да не говоримо о неким ситуационим несугласицама, већ о суштинском неслагању. Цариград је развио потпуно ново еклесијолошко учење, које је у супротности са Светим Предањем Православне Цркве. Осим тога, наравно, желели смо да се наш документ чита и у другим Помесним Црквама, а посебно у онима које се не слажу са Цариградом. И знамо да се тамо читало са великом пажњом.

– Тачније, примећујете позитивне резултате у комуникацији са представницима других Помесних Православних Цркава по овом питању?

- Да.

– Владико, а како се у последње време променила ситуација са рестаурацијом и изградњом духовних и културних објеката у Мађарској: Успењског саборног храма у Будимпешти, црква у Мишкољцу, Токају, Хевизу?

– Наш главни објекат је Успењски саборни храм у Будимпешти, који се налази у самом центру, на обали Дунава, на Петефијевом тргу поред споменика великом народном песнику Мађарске Шандору Петефију. Овај храм је подигнут крајем XVIII века. Цариградска Патријаршија је покушала да га судски присвоји. Баш када сам био привремени администратор Епархије будимпештанске и мађарске у периоду од 2003. до 2009. године водили смо парницу са Цариградом јер су нас тужили. Добили смо у сва три судска случаја, али је све трајало око шест година. Истовремено је почела и рестаурација Успењског сабора. Успели смо да обновимо постоље испод једне од оштећених кула, за шта је компанија *Лукоил* дала новац.

Али потпуна рестаурација омогућена је након што је мађарска влада 2017. године издвојила значајну суму за четири објекта: Успењски саборни храм у Будимпешти, цркву Светог Николе у Токају, цркву Свете Тројице у Мишкољцу и храм посвећен икони „Живоносни Источник“ у Хевизу. Нажалост, пандемија је у великој мери успорила ток рестаураторских радова на прва три објекта и изградњу четвртог. Но, сада је рестаурација Успењског саборног храма у завршној фази. Спољне поправке су завршене, унутрашње скоро готове, а сада се бавимо само рестаурацијом икона у иконостасу.

Храм у Хевизу је изграђен и у току су завршни радови. Друга два објекта су још увек у различитом степену спремности: у Мишкољцу још трају рестаураторски радови, у Токају су при крају.

Извор: <https://mospat.ru/sr/news/91450/>